

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради ДФ 011.01_8501
про присудження ступеня доктора філософії

Садикіна Альона Сергіївна, 1998 року народження, громадянка України, є здобувачкою ступеня доктора філософії

Освіта вища: у 2020 році закінчила бакалаврат, а у 2022 році магістратуру Національного університету «Запорізька політехніка» за спеціальністю 053 «Психологія» і здобула кваліфікацію психолога, консультанта психолого-медико-педагогічної консультації; у 2023 році закінчила магістратуру Класичного приватного університету (м. Запоріжжя) за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки» і здобула кваліфікацію викладача університетів і закладів вищої освіти. Працює старшим викладачем кафедри психології Національного університету «Запорізька політехніка» та практичним психологом виховного відділу Національного університету «Запорізька політехніка».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Бердянського державного педагогічного університету від 28 березня 2025 року, Міністерства освіти і науки України, м. Запоріжжя, у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради:

- Лариси ЛІСІНОЇ, доктор педагогічних наук, професора, професора кафедри педагогіки Бердянського державного педагогічного університету.

Рецензента:

- Наталії СЕРДЮК, кандидата психологічних наук, доцента, доцента кафедри психології Бердянського державного педагогічного університету.

Офіційних опонентів:

- Вікторії СІНИШИНОЇ, доктора педагогічних наук, професора, професора кафедри психології Ужгородського національного університету;

- Ольги ЧЕРЕПЄХІНОЇ, кандидата психологічних наук, доцента, доцента кафедри інформаційних технологій Дніпровського технологічного університету ШАГ;

- Наталії ШЕЛЬ, кандидата психологічних наук, доцента кафедри загальної та соціальної психології Донецького національного університету імені Василя Стуса;

на засіданні 10 червня 2025 р. прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка САДИКІНІЙ Альоні Сергіївні на підставі публічного захисту дисертації «Підготовка майбутніх бакалаврів психології до просвітницької діяльності» за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

Дисертацію виконано в Бердянському державному педагогічному університеті (Міністерство освіти і науки України, м. Запоріжжя).

Науковий керівник: Надія ВСНЦЕВА, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки Бердянського державного педагогічного університету.

Дисертація є завершеним, самостійним дослідженням, що має наукову новизну, теоретичне та практичне значення, відповідає вимогам пункту 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами).

Здобувачка має 17 наукових праць, з них: 5 статей у наукових фахових виданнях України, 2 статті в зарубіжному науковому виданні, 10 тез доповідей у матеріалах конференцій. Серед них 5 публікацій у наукових фахових виданнях України (три публікації мають 2-х авторів):

1. Садикіна А. С., Дафна Максимов (Шарон). Перспективний вітчизняний досвід професійної підготовки майбутніх бакалаврів психології як базис для формування їх готовності до просвітницької діяльності. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. / редкол.: А. В. Сущенко (голов. ред.) та ін. Запоріжжя, 2022. Вип. 85. С. 156–162. URL: <http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2022/85/27.pdf>

2. Садикіна А. С. Філософсько-психологічний аналіз поняття «Альтруїзм». Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. / редкол.: А. В. Сущенко (голов. ред.) та ін. Запоріжжя, 2022. Т. 2. Вип. 81. С. 124–129. URL: <http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2022/81/11.pdf>

3. Сущенко А. В., Садикіна А. С. Структура, зміст та критерії готовності майбутнього бакалавра психології до просвітницької діяльності. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. / редкол.: А. В. Сущенко (голов. ред.) та ін. Запоріжжя, 2023. Вип. 90. С. 134–138. URL: <http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2023/90/25.pdf>

4. Садикіна А. С. Функції просвітницької діяльності та критерії готовності майбутніх бакалаврів психології до її реалізації. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. / редкол.: А. В. Сущенко (голов. ред.) та ін. Запоріжжя, 2023. Вип. 91. С. 127–132. URL: <http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2023/91/25.pdf>

5. Сущенко А. В., Садикіна А. С. Організація та результати дослідно-експериментальної роботи з підготовки майбутніх бакалаврів психології до

просвітницької діяльності. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. / редкол.: А. В. Сущенко (голов. ред.) та ін. Запоріжжя, 2024. Вип. 97. С. 177–185. <http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2024/97/34.pdf>

У дискусії взяли участь голова та члени разової спеціалізованої вченої ради та висловили зауваження:

СЕРДЮК Наталія Іванівна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології Бердянського державного педагогічного університету.

1. Аналіз даних констатувального етапу експерименту показує, що початковий рівень готовності студентів КГ та ЕГ не мав суттєвих відмінностей. Це методологічно коректно, але водночас викликає питання: чи достатньо великий був вплив експериментального фактору, чи могли на результати вплинути зовнішні фактори (загальний розвиток студентів у процесі навчання, вплив неформального середовища тощо)? Було б доцільно глибше пояснити можливі сторонні впливи на результат.

2. Недостатня увага до викладачів як ключових агентів змін. У дослідженні згадується, що викладачам було надано рекомендації щодо впровадження розробленої моделі, проте не розглянуто, якою мірою вони змогли її реалізувати. Було б корисно провести опитування або фокус-групи серед викладачів, щоб оцінити їхній досвід, складнощі та пропозиції щодо вдосконалення підходів.

3. Попри те, що в дисертації активно використовуються цифрові технології (онлайн-курси, відео, соціальні мережі), аналіз їхньої ефективності залишається поверховим. Наприклад, не представлено дані про те, який саме тип цифрового контенту мав найбільший вплив на студентів (відео, інтерактивні платформи, соціальні мережі тощо). Це могло б дати конкретні рекомендації для майбутніх освітніх програм.

4. Результати експерименту аналізуються безпосередньо після його завершення, але немає даних про довготривалий ефект запропонованої моделі. Було б корисно провести додаткове дослідження через 6-12 місяців після випуску студентів, щоб оцінити, як вони застосовують набуті знання у професійній діяльності.

Питання:

1. Як забезпечити достовірність, адекватність та релевантність інформації, що надається у ході просвітницької діяльності? Як взагалі виміряти ефективність просвітницької діяльності психолога?

2. Ви зафіксували якісні та кількісні зміни в комунікативній компетентності студентів у результаті формування навичок ефективної самопрезентації. Що стало ключовими чинниками цього успіху?

СИНІШИНА Вікторія Михайлівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри психології Ужгородського національного університету

1. Обґрунтування актуальності обраної теми, подане у вступі дисертації, звучить переконливо, але було б корисно включити більше конкретних прикладів та статистичних даних, що ілюструють поточний стан психологічної просвіти в Україні. Це додало б змогу акцентувати увагу на емерджентності та важливості оновлення професійної підготовки майбутніх бакалаврів психології.

2. Недостатня увага до правових аспектів реалізації просвітницької діяльності. У роботі надто стисло розкрито правове поле, в межах якого здійснюється психологічна просвіта. Було б доцільно проаналізувати обмеження, етичні стандарти та законодавчі вимоги до психологів-просвітників, особливо в онлайн-середовищі.

3. Обмежений часовий горизонт педагогічного експерименту. Формувальний етап дослідження не включає етапу відтермінованого тестування, що не дозволяє оцінити сталість набутої готовності до просвітницької діяльності у майбутніх психологів. Такий вимір суттєво підвищив би достовірність висновків.

4. Недостатньо репрезентативна візуалізація моделі. Незважаючи на загальну методологічну коректність побудови структурно-функціональної моделі, її графічне подання вимагає більшої деталізації – зокрема, щодо взаємозв'язку між етапами, критеріями оцінювання та педагогічними умовами.

5. У дослідженні бракує глибшого залучення знань із суміжних галузей, таких як соціальна комунікація, педагогічна журналістика, або цифрова педагогіка. Врахування міждисциплінарного контексту могло б підсилити концепт просвітницької діяльності в контексті сучасного інформаційного суспільства.

6. Дисертація не враховує можливі відмінності у сприйнятті просвітницької діяльності залежно від статі, культурного походження чи етнічних груп, що є важливо для формування компетенцій у мультикультурному суспільстві.

7. Авторка дає детальні визначення ключових понять, проте деякі з них не були достатньо операціоналізовані у методичній частині (наприклад «самопрезентація» або «цифровий компонент готовності»), що ускладнює відтворення результатів іншими дослідниками.

Питання:

1. Які психологічні теми наразі є найбільш актуальними серед населення України у контексті просвітницької діяльності? Чи врахували Ви існуючі стандарти підготовки психологів?

ЧЕРЕПЄХІНА Ольга Анатоліївна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри інформаційних технологій Дніпровського технологічного університету ШАГ.

1. У п. 1.1 дисертації автором значну увагу приділено аналізу перспективного вітчизняного та зарубіжного досвіду професійної підготовки майбутніх бакалаврів психології як базису для формування їхньої готовності

до просвітницької діяльності (с. 28-60). Даний пункт є надто об'ємним за обсягом, що перевантажує роботу та ускладнює сприйняття методологічних та теоретичних уподобань дисертантки.

2. В п. 1.3 (с. 78-95) охарактеризовано нормативно-правові засади та проблеми підготовки майбутніх бакалаврів психології до просвітницької діяльності. Проте дисертанткою надто побіжно визначено нормативно-правові засади суто просвітницької діяльності майбутніх бакалаврів психології в Інтернет-просторі.

3. Ми погоджуємося з автором в тому, що кількаразове повторення навчальної інформації з різним інтервалом буде сприяти формування системи наукових знань, які є базисом наукового світогляду (п. 2.2, с. 145). Проте, використання наведених в тексті педагогічних ідей потребує більш детальних рекомендацій як для викладачів ЗВО, так і для студентів-психологів.

4. В п. 2.1 дисертації (с. 118-125) авторкою визначено й охарактеризовано три рівні сформованості готовності майбутнього бакалавра психології до просвітницької діяльності, а також у табл. 2.3 наведено їх кількісні характеристики за 100 бальною шкалою з нерівномірним розподілом показників. Проте більш традиційним для вищої освіти в Україні є виокремлення чотирьох рівнів результатів навчання з рівномірних розподілом їх кількісних характеристики.

5. Для підсилення практичної значущості роботи, його результати, на наше переконання, варто було би оформити у формі методичних рекомендацій щодо удосконалення підготовки майбутніх бакалаврів психології до просвітницької діяльності.

Питання:

1. Які ключові відмінності між українською та зарубіжною моделями професійної підготовки бакалаврів психології? Які елементи зарубіжного досвіду Ви вважаєте найбільш перспективними для імплементації в українській системі підготовки психологів?

2. Які конкретні методи та інструменти Ви використовували для формування мотивації майбутніх психологів до просвітницької діяльності у процесі професійної підготовки? Чи можете навести приклади освітніх практик або форм активності, які виявилися найбільш ефективними в цьому контексті?

ШЕЛЬ Наталія Василівна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри загальної та соціальної психології Донецького національного університету імені Василя Стуса.

1. Аналіз зарубіжного досвіду у контексті дослідження здійснено тільки на основі англійських праць науковців зі США, та натомість не

представлені дослідження інших зарубіжних країн, зокрема Європейського союзу. Враховуючи сучасні засоби пошуку інформації, володіння іноземною мовою тощо, робота значно збагатилася, якби огляд наукових розробок було здійснено з урахуванням думок вчених з різних країн.

2. У роботі позитивним моментом є виокремлення організаційно-педагогічних умов, проте їх поділ на внутрішні і зовнішні викликає деякі суперечності, зокрема п'ята умова – створення рефлексивного середовища, доцільно віднести до зовнішніх, тим більше, що його створення пропонується забезпечити за допомогою Балінтовської групи/тренінгових технологій.

3. Змістовим ядром авторського діагностичного інструментарію є авторські анкети та анкети-опитувальники. Доречним було б використання стандартизованих опитувальників, які б забезпечили більшу достовірність отриманих результатів.

4. Розроблена та апробована структурно-функціональна модель підготовки майбутніх бакалаврів психології до просвітницької діяльності заслуговує на схвалення, однак, на нашу думку, її графічне представлення на рис. 2.2 (с. 151 дисертації) потребує додаткового уточнення сукупності засобів, які були використані в освітньому процесі для формування досліджуваної готовності.

5. Позитивним вважаємо реалізацію у ході дослідження квазіпрофесійної діяльності майбутніх бакалаврів психології, зокрема підготовки ними просвітницької програми із запропонованого переліку тем. Проте доцільно було б навести приклади підготовлених майбутніми бакалаврами психології просвітницьких програм.

6. Вважаємо неетичним цитування в тексті та внесення до списку використаних джерел праць, які опубліковані російською мовою в будь-якій країні, а також джерел іншими мовами, якщо вони опубліковані на території росії та білорусі [40, 42, 75, 148, 204, 205, 216, 239, 240].

Питання:

1. Серед важливих компонентів готовності до просвітництва Ви виділили “Морально-етичний”. Що регламентують межі допустимої просвітницької активності психолога?

2. Чи передбачалися у Вашому дослідженні конкретні методичні або дидактичні підходи, які допомагають студентам усвідомити ці межі на практиці?

ЛІСІНА Лариса Олександрівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки Бердянського державного педагогічного університету, дала позитивну оцінку:

Питання: Що Вас змотивувало досліджувати таку своєчасну тему? Можливо хтось цьому сприяв?

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,

«Проти» 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Садикіній Альоні Сергіївні ступінь доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої вченої ради

Лариса ЛІСІНА